WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

Valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaosto 10.10.2022

Asia: WWF:n lausunto VN:n talousarvioesityksestä erityisesti 35.Ympäristöministeriön hallinnonala

WWF kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa huomiomme on kääntynyt oman maamme energiakysymyksiin, Nato-jäsenyyteen ja Ukrainan sodan vaikutuksiin. Nämä tapahtumat vaikuttavat kaikkialla, kuten myös presidentti Niinistön tänä syksynä puheissaan mainitsemat ilmastokriisi ja luontokato, joilta emme tässäkään tilanteessa voi sulkea silmiämme.

Menneen kesän uutiset ovat todistaneet meille kaikille, ettei ilmastonmuutos ole kaukana tulevaisuudessa, vaan vaikuttaa jo nyt meihin kaikkiin. Ilmastonmuutos ja luontokato linkittyvät toisiinsa, emmekä voi ratkaista vain toista näistä kriiseistä. Luonto on liittolaisemme kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Ekologinen siirtymä onkin yhteiskunnan tärkein haaste 2020-luvulla. Ilman elinvoimaista luontoa ei ole kestävää taloutta tai sosiaalisesti kestävää yhteiskuntaa. Luonnon suojelemisen itseisarvon lisäksi me ihmiset olemme täysin riippuvaisia luonnosta ja sen tarjoamista ekosysteemipalveluista. Luonto tarjoaa meille muun muassa vettä, ravintoa, terveyttä ja virkistystä sekä energiaa, elinkeinoja, ilmaston sääntelyä ja vesien hallintaa. Ekosysteemipalvelut toteutuvat vain, jos annamme luonnolle riittävästi tilaa säilyttää monimuotoisuutensa ja elinvoimaisuutensa. On myös syytä huomioida, että luonnon merkitys globaalina ihmisoikeutena vahvistettiin heinäkuussa YK:n yleiskokouksessa. Myös Suomi äänesti tämän puolesta.

WWF on iloinen, että Suomi on ollut erittäin aktiivinen YK:n luontosopimuksen (Convention on Biological Diversity) neuvotteluissa ja ollut mukana edelläkävijöiden joukossa (mm. Leaders' Pledge for Nature) luomassa uutta globaalia luonnon monimuotoisuuskehikkoa (Post2020 Global Biodiversity Framework), jonka tavoitteena on turvata luonnon elinvoimaistuminen tuleville sukupolville. Sopimusosapuolten kokous järjestetään joulukuussa, jossa tavoitteena on saada Pariisin ilmastosopimuksen kaltainen sitova kansainvälinen sopimus luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Pähkinänkuoressa kyse on vuoteen 2030 mennessä toteutettavasta suojelun ja ennallistamisen olennaisesta lisäämisestä, luonnonvarojen kulutuksen haitallisen jalanjäljen puolittamisesta sekä Suomen kaltaisten rikkaiden maiden tuesta kehittyvien maiden biodiversiteettityöhön. Tavoitteet eivät saa jäädä

julistusten tasolle, vaan niiden pitää heijastua myös kotimaan politiikassa ja konkretisoitua valtion talousarvioissa. Tarvittava rahoitus voidaan, ja pitää, kattaa mm. vähentämällä ympäristölle haitallisia tukia, ml. tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen, jossa suurin osa tuista kohdennetaan toimiin, joilla heikennetään ympäristön laatua. Tavoitteita voidaan edistää kustannustehokkaasti myös pienentämällä Metsähallituksen tuloutustavoitetta.

Luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseksi ja suotuisan tila turvaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on erittäin tärkeä varmistaa Helmi-elinympäristöohjelman ja METSO-ohjelman rahoituksen tason nostaminen sekä toteuttaa EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset. Toimien vaikuttavuuden lisäämiseksi lainsäädännön kehittäminen on tarpeen.

WWF on tyytyväinen, että ympäristöministeriö on käynnistänyt ns. Dasguptan raportin pohjalta selvitystä luonnon monimuotoisuuden talousulottuvuuksista. Kestävän kehityksen budjetoinnin edellytysten varmistaminen on välttämätöntä, jotta jokainen tuleva budjettipäätös tukee suomalaisen elinkeinoelämän siirtymää ekologisesti kestävään liiketoimintaan ja jokaisen suomalaisten oikeutta hyvinvointia edistävään terveelliseen ympäristöön.

Vuoden 2023 budjetissa pitää huomioida ainakin seuraavat asiat ympäristöhallinnon näkökulmasta:

35 Ympäristöhallinnon toimintamenot

On tärkeää turvata ympäristöministeriön, Suomen ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen luontopalveluiden määrärahat. Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen ei onnistunut vuoden 2020 tavoitteeseen mennessä ja vesien sekä Itämeren hyvän tilan saavuttaminen on edelleen pahasti kesken. Ilmastokriisin hillinnän, pysäyttämisen ja siihen sopeutumisen tarve vain kasvaa.

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot

- Suomen ympäristökeskusta tulisi tulosohjata tukemaan kuntia luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Kunnat tarvitsevat lisää rahoitusta luontoon liittyvän suunnittelun toteuttamiseen ja päätöksen teon avustamiseen. Kunnilla on aiempaa paremmat mahdollisuudet panostaa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja parempilaatuisen lähiluonnon mahdollistamiseen kuntalaisille nyt kun sote uudistus vie kunnilta sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)
(2023 talousarvio 2 130 000 2022 talousarvio 2 480 000 2021 tilinpäätös 2 830 000)

- Järjestöjen tärkeää työtä luonnon- ja ympäristönsuojelun saralla tulisi arvostaa ja säilyttää järjestöjen pieni rahoitus vähintään entisellä tasolla.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään 5 620 000 euroa.

- Erittäin tärkeä määräraha, jolla ylläpidetään valmiuksia esimerkiksi öljyonnettomuuksien varalta. Nykyinen Venäjän tilanteen aiheuttamat muutokset Itämerellä täytyisi selvittää myös öljyntorjunnan näkökulmasta. Miten mahdollisen onnettomuuden pelastus- ja hoitotöiden kansainvälinen yhteistyö onnistuu nykytilanteessa.

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)
(2023 talousarvio 15 740 000, 2022 talousarvio 25 720 000, 2021 tilinpäätös 37 642 000)

- Luonnon monimuotoisuuden keskeisten työkalujen (Helmi ja METSO -ohjelmat) määrärahat tulisi pitää vähintään vuoden 2022 talousarvion tasolla. Suomi ei tule pääsemään tavoitteeseensa luonnon monimuotoisuuden tilan kehityksen kääntämisessä, jos jo ennestään pieni rahoitus alennetaan näin merkittävästi.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät
(Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)
Kansallispuistot ja luontokohteet -1 535
Luonnonsuojelualueiden ja kansallispuistojen kehittäminen ja kunnostaminen 2 000
Luonnonsuojelurahoituksen (HO 2019 kertaluonteinen) uudelleenkohdennus -600
Luonnonsuojelurahoituksen kasvattaminen (HO 2019 kertaluonteinen) -14 000
Yhteensä -13 614)

- Metsähallituksen luonnonsuojelun rahoituksen merkittävä lasku vaarantaa luonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteiden saavuttamisen. Suomi ei tule pääsemään tavoitteeseensa luonnon monimuotoisuuden tilan kehityksen kääntämisessä, jos jo ennestään pieni rahoitus alennetaan näin merkittävästi. Kertaluontoinen korotus tulisi olla toistaiseksi voimassa, koska luonnon monimuotoisuustavoitteiden saavuttaminen vaatii aikaa.
- Metsähallituksen osalta tärkeää on katsoa myös talousarvion tulopuolen odotuksia. On keskeisen tärkeää pienentää Metsähallituksen tulostavoitetta ja näin mahdollistaa valtion maiden biodiversiteetin suojelu sekä matkailuelinkeinon mahdollisuudet – kustannustehokkuus talousarviossa esitettyjen monien tavoitteiden toteuttamiseksi olisi huomattavan suuri.
- EU:n biodiversiteettistrategia edellyttää kaikkien jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien tiukkaa suolelua. Valtion kaikkien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu on toteutettava mahdollisimman pikaisesti. Näitä kohteita hakataan edelleen Metsähallituksen toimesta, vaikka kriteerien määrittelytyö on ollut käynnissä jo pitkään. Erityisen huolestuttavaa tilanne on Lapissa, missä metsiensuojeluaste on jo huomattavasti korkeampi kuin Lapin eteläpuolisessa Suomessa, mutta missä on edelleen suojelematta metsiä, jotka ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita globaalissa mittakaavassa.

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen
(Momentille myönnetään 47 842 000 euroa)

- Erittäin tärkeä ja perusteltu rahoitus pitkäjänteisille vesiensuojelutoimenpiteille sekä sisävesien, että Itämeren hyvinvoinnin parantamiseksi ja ylläpitämiseksi. Vesiensuojelun tehostamisohjelma on hyvin merkittävä vesiensuojelun instrumentti, jolla saadaan uusia toimijoita vesienhoidon toimenpiteiden toteuttamiseksi. Ottaen huomioon Suomen vesistöjen lukumäärä, hyvää huonommassa ekologisessa tilassa olevien vesistöjen määrä ja niihin kohdistuvat paineet, 8,8 miljoonan rahoitus on riittämätön. Vesienhoidon tehostamisohjelman jatkuvuus on turvattava ja sen rahoitusta vuosittain nostettava.

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot
(2023 talousarvio 43 630 000, 2022 talousarvio 44 130 000 ja 2021 tilinpäätös 56 130 000)
Rahoituksen pienentyminen on erityisen ikävää, kun elämme luontokadon aikaa ja luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttäminen ja tilan palauttaminen on yleisesti sovittu tavoite.
Kaiken kaikkiaan luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseksi ja tilanteen kääntämiseksi tarvitaan:

- **Luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvauksiin olisi budjetoitava yhteensä 100 miljoonaa euroa vuodessa.** Tutkijat ovat esittäneet rahoitustarpeeksi huomattavasti suurempiakin summia.
- **Valtion mailla olevat luonnonmetsät on saatettava kiireellisesti suojelun piiriin** – tämä linkittyy myös kohtaan 52. Metsähallituksen tehtävistä ja tulotavoitteen pienentämistarpeesta.

Muut huomiot valtion talousarviosta

WWF on erittäin huolissaan siitä, että kehitysyhteistyövaroja vähennetään, sen sijaan että niitä Suomen kansainvälisten lupausten ja sitoumusten sekä hallitusohjelmakirjausten mukaisesti olisi nostettu.

Hienoa on se, että talousarvioesityksessä on mainittu kehitysyhteistyössä ilmastorahoitus, mutta siellä ei ole mainittu luonnonmonimuotoisuuden suojeluun kohdennettua rahoitusta. Useat Euroopan maat, mukaan lukien EU on ilmoittanut rahallisen tukensa YK:n luontosopimuksen toimeenpanoon jo nyt ennen joulukuussa pidettäviä COP15 neuvotteluita. Hallituskaudella tehty ylivaalikautinen kehityspoliittinen selonteko huomioi entistä vahvemmin ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun, mutta uusien tavoitteiden toteuttaminen vaatii rahoitusta.

Vuosina 2020–2022 toteutettu NOUSU-ohjelma Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on ollut hyvin merkittävä panostus vaelluskalakantojen tilan parantamiseksi ja se on innostanut monia toimijoita vaellusesteiden poistoon. Huomattavaa on, että monesti hankkeet kestävät useita vuosia ja moni toimija on vasta

suunnitteluvaiheessa ja tulee tarvitsemaan varsinaiseen purkuun rahoitusta. Vaikka vuoden 2023 talousarvio ei ohjelman keston huomioiden sisällä rahoitusta ohjelmalle, WWF korostaa tämän rahoitusinstrumentin jatkuvuuden merkitystä.

Maailman Luonnon Säätiö,
World Wide Fund for Nature,
Suomen rahasto sr.
(WWF Suomi)

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Lisätietoja myös: Oikeudellinen neuvonantaja Raija-Leena Ojanen, p. 050 599 0232